

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

3. Ο Κανόνας της ανώτερης διδασκαλίας - Σχόλια
(3. Abhidhamma Piṭaka - Aṭṭhakathā)
2. Σχόλια για το βιβλίο της ανάλυσης (2. Vibhaṅga-aṭṭhakathā)
8. Ανάλυση των ορθών επίμονων προσπαθειών
(8. Sammaṛpadhānavibhaṅgo)

PaliVerse

2. Σχόλια για το βιβλίο της ανάλυσης

8. Sammappadhānavibhaṅgo

1. Suttantabhājanīyavaṇṇanā

390. Idāni tadanantare sammappadhānavibhaṅge cattāroti gaṇanaparicchedo. Tena na tato heṭṭhā na uddhanti sammappadhānaparicchedaṃ dīpeti. Sammappadhānāti kāraṇappadhānā upāyappadhānā yonisopadhānā. Idha bhikkhūti imasmiṃ sāsane paṭipannako bhikkhu. Anuppannānanti anibbattānaṃ. Pāpakānanti lāmakānaṃ. Akusalānaṃ dhammānanti akosallasambhūtānaṃ dhammānaṃ. Anuppādāyāti na uppādanatthāya. Chandaṃ janetīti kattukamyatāsaṅkhātāṃ kusalacchandaṃ janeti uppādeti. Vāyamatīti payogaṃ parakkamaṃ karoti. Vīriyaṃ ārabhatīti kāyikacetasiṃ vīriyaṃ karoti. Cittaṃ paggaṇhātīti teneva sahaṇatavīriyena cittaṃ ukkhipati. Padahatīti padhānavīriyaṃ karoti. Paṭipāṭiyā panetāni cattāripi padāni āsevanābhāvanābahulīkammāsātaccakiriyāhi yojetabbāni.

Uppannānaṃ pāpakānanti anuppannanti avattabbataṃ āpannānaṃ pāpadhammānaṃ. Pahānāyāti pajahanatthāya. Anuppannānaṃ kusalānaṃ dhammānanti anibbattānaṃ kosallasambhūtānaṃ dhammānaṃ. Uppādāyāti uppādanatthāya. Uppannānanti nibbattānaṃ. Ṭhitiyāti ṭhitatthāya. Asammosāyāti anassanatthāya. Bhiyyobhāvāyāti punappunaṃ bhāvāya. Vepullāyāti vipulabhāvāya. Bhāvanāyāti vaḍḍhiyā. Pāripūriyāti paripūraṇatthāya. Ayaṃ tāva catunnaṃ sammappadhānānaṃ uddesavārasena ekapadiko atthuddhāro.

391. Idāni paṭipāṭiyā tāni padāni bhājetvā dassetuṃ kathaṃca bhikkhu anuppannānantiādinā nayena niddesavāro āraddho. Tattha yaṃ heṭṭhā dhammasaṅgahe āgatasadisāṃ, taṃ tassa vaṇṇanāyaṃ vuttanayeneva veditabbaṃ. Yaṃ pana tasmiṃ anāgataṃ, tattha chandaniddese tāva yo chandoti yo chandaniyavasena chando. Chandikatāti chandikabhāvo, chandakaraṇākāro vā. Kattukamyatāti kattukāmatā. Kusaloti cheko. Dhammacchandoti sabhāvacchando. Ayaṃhi chando nāma taṇhāchando, diṭṭhichando, vīriyachando, dhammacchandoti bahuvidho nānappakāraḥ. Tesu dhammacchandoti imasmiṃ ṭhāne kattukamyatākusaladhammacchando adhippeto.

Imaṃ chandaṃ janetīti chandaṃ kurumānova chandaṃ janeti nāma. Saṇjanetīti upasaggena padaṃ vaḍḍhitāṃ. Uṭṭhapetīti chandaṃ kurumānova taṃ uṭṭhapeti nāma. Samuṭṭhapetīti upasaggena padaṃ vaḍḍhitāṃ. Nibbattetīti chandaṃ kurumānova taṃ nibbatteti nāma. Abhinibbattetīti upasaggena padaṃ vaḍḍhitāṃ. Apica chandaṃ karontova chandaṃ janeti nāma. Tameva satataṃ karonto saṇjaneti nāma. Kenacideva antarāyena patitaṃ puna ukkhipanto uṭṭhapeti nāma. Pabandhaṭṭhitim pāpento samuṭṭhapeti nāma. Taṃ pākāṭaṃ karonto nibbatteti nāma. Anosakkanatāya alīnavuttitāya anolīnavuttitāya abhimukhabhāvena nibbattento abhinibbatteti nāma.

394. Vīriyaniddese vīriyaṃ karontova vīriyaṃ ārabhati nāma. Dutiyapadaṃ upasaggena vaḍḍhitaṃ. Vīriyaṃ karontoyeva ca āsevati bhāveti nāma. Punappunaṃ karonto vahulīkaroti. Āditova karonto ārabhati. Punappunaṃ karonto samārabhati. Bhāvanāvasena bhajanto āsevati. Vaḍḍhento bhāveti. Sabbakiccesu tadeva bahulīkaronto bahulīkarotīti veditabbo.

395. Cittapaggahaniddese vīriyapaggahena yojento cittaṃ paggaṇhāti, ukkhipatīti attho. Punappunaṃ paggaṇhanto sampaggaṇhāti. Evaṃ sampaggaṇhitaṃ yathā na patati tathā naṃ vīriyupatthambhena upatthambhento upatthambheti. Upatthambhitampi thirabhāvatthāya punappunaṃ upatthambhento paccupatthambheti nāma.

406. Ṭhitiyātipadassa niddese sabbesampi asammōsādīnaṃ ṭhitivevacanabhāvaṃ dassetuṃ yā ṭhiti so asammōsotiādi vuttaṃ. Ettha hi heṭṭhimaṃ heṭṭhimaṃ padaṃ uparimassa uparimassa padassa attho, uparimaṃ uparimaṃ padaṃ heṭṭhimassa heṭṭhimassa atthotipi vattuṃ vaṭṭati. Sesaṃ sabbattha uttānatthamevāti. Ayaṃ tāva pālivaṇṇanā.

Ayaṃ panettha vinicchayakathā. Ayañhi sammappadhānakathā nāma duvidhā - lokiyā lokuttarā ca. Tattha lokiyā sabbapubbabhāge hoti. Sā kassapasam̐yuttapariyāyena lokiyamaggakkhaṇe veditabbā. Vuttañhi tattha -

“Cattāro me, āvuso, sammappadhānā. Katame cattāro?

Idhāvuso, bhikkhu ‘anuppannā me pāpakā akusalā dhammā uppajjamānā anattāya saṃvatteyyu’nti ātappaṃ karoti; ‘uppannā me pāpakā akusalā dhammā appahīyamānā anattāya saṃvatteyyu’nti ātappaṃ karoti; ‘anuppannā me kusalā dhammā anuppajjamānā anattāya saṃvatteyyu’nti ātappaṃ karoti. ‘Uppannā me kusalā dhammā nirujjhamānā anattāya saṃvatteyyu’nti ātappaṃ karotī’ti.

Ettha ca ‘anuppannā me kusalā dhammā’ti samathavipassanā ceva maggo ca. Uppannā kusalā nāma samathavipassanāva. Maggo pana sakiṃ uppajjitvā nirujjhamāno anattāya saṃvattanako nāma natthi. So hi phalassa paccayaṃ datvāva nirujjhati. Purimasmim̐ vā samathavipassanāva gahetabbāti vuttaṃ, taṃ pana na yuttaṃ.

Tattha “uppannā samathavipassanā nirujjhamānā anattāya saṃvattantī”ti atthassa āvibhāvatthaṃ idaṃ vatthu - eko kira khīṇāsavatto ‘mahācetiyañca mahābodhiñca vandissāmī’ti samāpattilābhinā bhaṇḍagāhakaśāmaṇerena saddhiṃ janapadato mahāvihāraṃ āgantvā vihārapariveṇaṃ pāvisi; sāyanhasamaye mahābhikkhusaṅghe cetiyaṃ vandamāne cetiyaṃ vandanattāya na nikkhami. Kasmā? Khīṇāsavānañhi tīsu ratanesu mahantaṃ gāravaṃ hoti. Tasmā bhikkhusaṅghe vanditvā paṭikkante manussānaṃ sāyamāsabhuttavelāya sāmaṇerampi ajānāpetvā ‘cetiyaṃ vandissāmī’ti ekakova nikkhami. Sāmaṇero ‘kiṃ nu kho thero avelāya ekakova gacchati, jānissāmī’ti upajjhāyassa padānupadikova nikkhami. Thero anāvajjanena tassa āgamaṇaṃ ajānanto dakkhiṇadvārena mahācetiyaṇṇaṃ āruḷho. Sāmaṇeropi anupadaṃyeva āruḷho.

Mahāthero mahācetiyaṃ ulloketvā buddhārammaṇaṃ pītiṃ gahetvā sabbam̐ cetaso samannāharitvā haṭṭhapahaṭṭho mahācetiyaṃ vandati. Sāmaṇero therassa vandanākāraṃ disvā ‘upajjhāyo me ativiya pasannacitto vandati; kiṃ nu kho

pupphāni labhitvā pūjaṃ kareyyā'ti cintesi. There vanditvā utthāya sirasi añjaliṃ ṭhapetvā mahācetiyaṃ ulloketvā ṭhite sāmaṇero ukkāsitvā attano āgatabhāvaṃ jānāpesi. Thero parivattetvā olovento "kadā āgatosī"ti pucchi. "Tumhākaṃ cetiyaṃ vandanakāle, bhante; ativiya pasannā cetiyaṃ vandittha; kinnu kho pupphāni labhitvā pūjeyyāthā"ti? "Āma, sāmaṇera, imasmiṃ cetiye viya aññatra ettakaṃ dhātunidhānaṃ nāma natthi. Evarūpaṃ asadisāṃ mahāthūpaṃ pupphāni labhitvā ko na pūjeyyā"ti? "Tena hi, bhante, adhivāsetha, āharissāmī"ti tāvadeva jhānaṃ samāpajjitvā iddhiyā himavantaṃ gantvā vaṇṇagandhasampannāni pupphāni gahetvā parissāvanaṃ pūretvā mahāthere dakkhiṇamukhato pacchimamukhe asampattheyeva āgantvā pupphaparissāvanaṃ hatthe ṭhapetvā "pūjetha bhante"ti āha. Thero "atimandāni no, sāmaṇera, pupphāni"ti āha. "Gacchatha, bhante, bhagavato guṇe āvajjetvā pūjethā"ti.

Thero pacchimamukhanissitena sopānena āruya kucchivedikābhūmiyaṃ pupphapūjaṃ kātuṃ āraddho. Veditvā paripuṇṇā; pupphāni patitvā dutiyabhūmiyaṃ jaṇṇupparāmaṇena odhinā pūrayiṃsu. Tato otaritvā pādapiṭṭhikapaṇṇāsi pūjesi; sāpi paripūri; paripuṇṇabhāvaṃ ñatvā heṭṭhimatale vikiranto agamāsi; sabbaṃ cetiyaṅgaṇaṃ paripūri; tasmīṃ paripuṇṇe "sāmaṇera, pupphāni na khīyanti"ti āha. "Parissāvanaṃ, bhante, adhomukhaṃ karoṭhā"ti. Adhomukhaṃ katvā cālesi. Tadā pupphāni khīṇāni. Thero parissāvanaṃ sāmaṇerassa datvā saddhiṃ hatthipākārena cetiyaṃ tikkhattuṃ padakkhiṇaṃ katvā catūsu ṭhānesu vanditvā pariveṇaṃ gacchanto cintesi - 'yāva mahiddhiko vatāyaṃ sāmaṇero; sakkhissati nu kho imaṃ iddhanubhāvaṃ rakkhintu? Tato 'na sakkhissatī'ti disvā sāmaṇeraṃ āha - "sāmaṇera, tvaṃ idāni mahiddhiko; evarūpaṃ pana iddhiṃ nāsetvā pacchimakāle kāṇapesakāriyā hatthena madditaṃkañjiyaṃ pivissasī"ti. Daharakabhāvassa nāmesa doso yaṃ so upajjhāyassa kathāya saṃvejetvā 'kammaṭṭhānaṃ me, bhante, ācikkhathā'ti na yāci; 'amhākaṃ upajjhāyo kiṃ vadatī'ti taṃ pana asuṇanto viya agamāsi.

Thero mahācetiyañca mahābodhiñca vanditvā sāmaṇeraṃ pattacīvaraṃ gāhāpetvā anupubbena kuṭṭhitissamahāvihāraṃ agamāsi. Sāmaṇero upajjhāyassa padānupadiko hutvā bhikkhācāraṃ na gacchati. "Kataraṃ gāmaṃ pavisatha, bhante"ti pucchitvā pana 'idāni me upajjhāyo gāmadvāraṃ sampatto bhavissatī'ti ñatvā attano ca upajjhāyassa ca pattacīvaraṃ gahetvā ākāsenāgantvā therassa pattacīvaraṃ datvā piṇḍāya pavisati. Thero sabbakālaṃ ovadati - "sāmaṇera, mā evamakāsi; puthujjaniddhi nāma calā anibaddhā; asappāyaṃ rūpādiārammaṇaṃ labhitvā appamattakeneva bhijjati; santāya samāpattiyā parihīnā brahmacariyavāse santhambhituṃ na sakkonti"ti. Sāmaṇero 'kiṃ katheti mayhaṃ upajjhāyo'ti sotuṃ na icchati, tatheva karoti. Thero anupubbena cetiyavandanaṃ karonto kammupendavihāraṃ nāma gato. Tattha vasantepi there sāmaṇero tatheva karoti.

Athekadivasāṃ ekā pesakāradhītā abhirūpā paṭhamavaye ṭhitā kammupendagāmato nikkhamitvā padumassaraṃ oruya gāyamānā pupphāni bhañjati. Tasmīṃ samaye sāmaṇero padumassaramatthakena gacchati gacchanto pana, sakkaralasikāya kāṇamakkhikā viya, tassā gītasadde bajji; tāvadeva iddhi antarahitā, chinnapakkho kāko viya ahoṣi. Santasamāpattibalena pana tattheva udakapiṭṭhe apatitvā simbalitūlaṃ viya patamānaṃ anupubbena padumassaratīre aṭṭhāsi. So vegena gantvā upajjhāyassa pattacīvaraṃ datvā nivatti. Mahāthero 'pagevetāṃ mayā diṭṭhaṃ, nivāriyamānopi na nivattissatī'ti kiñci avatvā piṇḍāya pāvīsi.

Sāmaṇero gantvā padumassaratīre aṭṭhāsi tassā paccuttaraṇaṃ āgamayamāno. Sāpi sāmaṇeraṃ ākāseṇa gacchantañca punāgantvā tṭhitañca disvā ‘addhā esa maṃ nissāya ukkaṇṭhito’ti ñatvā ‘paṭikkama sāmaṇerā’ti āha. Sopi paṭipakkami. Itarā paccuttarivā sātakaṃ nivāsetvā taṃ upasaṅkamitvā ‘kiṃ, bhante’ti pucchi. So tamatthaṃ ārocesi. Sā bahūhi kāraṇehi gharāvāse ādīnavaṃ brahmacariyavāse ānisaṃsañca dasseṭvā ovadamānāpi tassa ukkaṇṭhaṃ vinodetuṃ asakkonti ‘ayaṃ mama kāraṇā evarūpāya iddhiyā parihīno; na dāni yuttaṃ pariccajitu’nti. ‘Idheva tiṭṭhā’ti vatvā gharaṃ gantvā mātāpitūnaṃ taṃ pavattiṃ ārocesi. Tepi āgantvā nānappakāraṃ ovadamānā vacanaṃ aggaṇhantaṃ āhaṃsu - “tvam amhe uccākulāti mā sallakkhesi. Mayaṃ pesakārā. Sakkhissasi pesakāraṃ kātu”nti? Sāmaṇero āha - “upāsaka, gihībhūto nāma pesakāraṃ vā kareyya naḷakāraṃ vā, kiṃ iminā, mā sātakamatte lobhaṃ karoṭhā”ti. Pesakāraṃ udare baddhasātakaṃ datvā gharaṃ netvā dhītaraṃ adāsi.

So pesakāraṃ uggaṇhitvā pesakārehi saddhiṃ sālāya kammaṃ karoti. Aññesaṃ itthiyo pātova bhattaṃ sampādetvā āhāraṃsu. Tassa bhariyā na tāva āgacchati. So itaresu kammaṃ vissajjettvā bhuñjamānesu tasaraṃ vaṭṭento nisīdi. Sā pacchā āgamāsi. Atha naṃ so ‘aticirena āgatāsi’ti tājjesi. Mātugāmo ca nāma api cakkavattirājānaṃ attani paṭibaddhacittaṃ ñatvā dāsaṃ viya sallakkheti. Tasmā sā evamāha - “aññesaṃ ghare dārūpaṇṇaloṇādīni sannihitāni; bāhirato āharitvā dāyakaṃ pesakāraṃ atthi. Ahaṃ pana ekikā; tvampi ‘mayhaṃ ghare idaṃ atthi, idaṃ natthi’ti na jānāsi. Sace icchasi bhuñja, no ce icchasi mā bhuñjā”ti. So ‘na kevalaṃ ussūre bhattaṃ āharasi, vācāyapi maṃ ghaṭṭesi’ti kujjhitvā aññaṃ paharaṇaṃ apassanto tameva tasaraṇḍakaṃ tasarato luñcitvā khiṇi. Sā taṃ āgacchantaṃ disvā īsakaṃ parivatti. Tasaraṇḍakassa ca koṭi nāma tikhiṇā hoti. Sā tassā parivattamānāya akkhikoṭiyaṃ pavasitvā aṭṭhāsi. Sā ubhoḥi hatthehi vegena akkhiṃ aggaḥesi. Bhinnaṭṭhānato lohitaṃ paggharati.

So tasmīṃ kāle upajjhāyassa vacanaṃ anussari ‘idaṃ sandhāya maṃ upajjhāyo “anāgate kāle kāṇapesakāriyā hatthena madditaṃ kañjiyaṃ pivissasi”ti āha. Idaṃ therena diṭṭhaṃ bhavissati. Aho dīghadassī ayyo’ti mahāsaddena rodituṃ ārabhi. Tameṇa añña “alaṃ, āvuso, mā rodi; akkhi nāma bhinnaṃ na sakkā rodanena paṭipākatikaṃ kātu”nti āhaṃsu. So “nāhaṃ etamatthaṃ rodāmi; apica kho idaṃ sandhāya rodāmi”ti sabbhaṃ pavattiṃ paṭipāṭiyā kathesi. Evaṃ uppannā samathavipassanā nirujjhamānā anattāya saṃvattanti.

Aparampi vatthu - tiṃsamattā bhikkhū kalyāṇiyaṃ mahācetiyaṃ vanditvā aṭavimaggena mahāmaggaṃ otaramānā antarāmagge jhāmakkhette kammaṃ katvā āgacchantaṃ ekaṃ manussaṃ addasaṃsu. Tassa sarīraṃ masimakkhitaṃ hoti, masimakkhitameva ca ekaṃ kāsāvaṃ kacchaṃ piḷetvā nivatthaṃ. Olokiyamāno jhāmakhāṇuko viya khāyati. So divasabhāge kammaṃ katvā upaḍḍhajjhāyamānānaṃ dārūnaṃ kalāpaṃ ukkhipitvā piṭṭhiyaṃ vipaṇṇehi kesehi kummaggena āgantvā bhikkhūnaṃ sammukhe aṭṭhāsi. Sāmaṇerā disvā aññaṃ olokayamānā “āvuso, tuyhaṃ pitā, tuyhaṃ mahāpitā, tuyhaṃ mātulo”ti hasamānā gantvā “ko nāmosi tvam, upāsaka”ti nāmaṃ pucchisṃsu. So nāmaṃ pucchito vipaṇṇasārī hutvā dārūkalāpaṃ chaḍḍetvā vatthaṃ saṃvidhāya nivāsetvā mahāthere vanditvā “tiṭṭhatha tāva, bhante”ti āha. Mahātherā aṭṭhaṃsu.

Daharasāmaṇerā āgantvā mahātherānaṃ sammukhāpi parihāsaṃ karonti. Upāsako āha - “bhante, tumhe maṃ passitvā parihāsatha; ettakeneva matthakaṃ pattamhāti

sallakkhetha. Ahampi pubbe tumhādisova samaṇo ahoṣiṃ. Tumhākaṃ pana cittekaggaṭṭāmaṭṭampi natthi. Ahaṃ imasmiṃ sāsane mahiddhiko mahānubhāvo ahoṣiṃ; ākāsaṃ gaheṭvā pathaviṃ karomi, pathaviṃ ākāsaṃ; dūraṃ gaṇhitvā santikaṃ karomi, santikaṃ dūraṃ; cakkavālasahassaṃ khaṇena vinivijjhāmi. Hatthe me passatha; idāni pana makkaṭṭaṭṭhasadisā. Ahaṃ imeheva hatthehi idha nisinnova candimasūriye parāmasiṃ. Imesaṃyeva pādānaṃ candimasūriye pādakathalikaṃ katvā nisīdiṃ. Evarūpā me iddhi pamādena antarahitā. Tumhe mā pamajjittha. Pamādena hi evarūpaṃ byasaṇaṃ pāpuṇanti. Appamattā viharantā jātijaṇāmaṇassa antaṃ karonti. Tasmā tumhe maññeva ārammaṇaṃ karitvā appamattā hotha, bhante’’ti tajjetvā ovādamadāsi. Te tassa kathentasseva saṃvegaṃ āpajjitvā vipassamānā tiṃsa janā tattheva arahattaṃ pāpuṇiṃsūti. Evampi uppannā samathavipassanā nirujjhamānā anattāya saṃvattantīti veditabbā. Ayaṃ tāva lokiyasammappadhānakathāya vinicchayo.

Lokuttaramaggakkaṇe panetaṃ ekameva vīriyaṃ catukiccasādhanaśasena cattāri nāmāni labhati. Tattha anuppannānanti asaṃudācāraśasena vā ananubhūṭārammaṇaśasena vā anuppannānaṃ; aññathā hi anamatagge saṃsāre anuppannā pāpakā akusalā dhammā nāma natthi. Anuppannā pana uppajjamānāpi eteyeṃva uppajjanti, paḥiyamānāpi eteyeṃva paḥiyanti.

Tattha ekaccassa vattavaśasena kilesā na saṃudācaranti. Ekaccassa ganthadhutaṅgaśamaḍhivipassanā navakammikānaṃ aññataravaśasena. Kathaṃ? Ekacco hi vattasaṃpanno hoti. Tassa dvāsītikhuddakavattāni, cuddasa mahāvattāni, cetiyaṅgaṇabodhiyaṅgaṇapānīyaṃ mālauposathāgāragantukagamikavattāni ca karontasseva kilesā okāsaṃ na labhanti; aparabhāge paśassa vattaṃ viśajjetvā bhinnavattassa vicarato ayoniśomaśasikārañceva sativośsaḡgañca āgaṃma uppajjanti. Evaṃ asaṃudācāraśasena anuppannā uppajjanti nāma.

Ekacco ganthayutto hoti; ekampi nikāyaṃ gaṇhāti, dvepi, tayopi, cattāropi, pañcapi. Tasseva teṇṇakaṃ buddhavaśanaṃ atthavaśasena pālivaśasena aśaśandhivaśasena pubbāparaśasena gaṇhantaśsa sajjhāyaśantaśsa ciśntentaśsa vācentaśsa deśantaśsa pakāśentaśsa kilesā okāsaṃ na labhanti; aparabhāge paśassa ganthakammaṃ paḥāya kuśiśtaśsa vicarato ayoniśomaśasikāraśasativosaḡḡge āgaṃma uppajjanti. Evampi asaṃudācāraśasena anuppannā uppajjanti nāma.

Ekacco pana dhutaṅgaḍharo hoti, teraśa dhutaṅgaḡuṇe saṃadāya vattati. Tassa dhutaṅgaḡuṇe parihaśantaśsa kilesā okāsaṃ na labhanti; aparabhāge paśassa dhutaṅgāni viśajjetvā bāhullaṃ āvaṭṭaśsa vicarato ayoniśomaśasikāraśasativosaḡḡge āgaṃma uppajjanti. Evampi asaṃudācāraśasena anuppannā uppajjanti nāma.

Ekacco pana aṭṭhaśu saṃāpattīsu ciṇṇavaśi hoti. Tassa paṭṭhaṃajjhānādīsu āvaḡjaśavaśiādīnaṃ vaśena vihaśantaśsa kilesā okāsaṃ na labhanti; aparabhāge paśassa pariḥiśajjhānaśsa vā viśaṭṭṭhaḡjḡhānaśsa vā bhassaḍīsu aśuyuttaśsa vihaśato ayoniśomaśasikāraśasativosaḡḡge āgaṃma uppajjanti. Evampi asaṃudācāraśasena anuppannā kilesā uppajjanti nāma.

Ekacco pana vipassaḡo hoti; sattaśu vā vipassaṇāsu aṭṭhāraśasu vā mahāvipassaṇāsu kammaṃ karonto vihaśati. Tassevaṃ vihaśato kilesā okāsaṃ na labhanti; aparabhāge paśassa vipassaṇākammaṃ paḥāya kāyaḍaḡḡibahullaśsa vihaśato ayoniśomaśasikāraśasativosaḡḡge āgaṃma uppajjanti. Evampi asaṃudācāraśasena anuppannā kilesā uppajjanti nāma.

Ekacco pana navakammiko hoti, uposathāgārabbhojanasālādīni karoti. Tassa tesam upakaraṇāni cintentassa kilesā okāsam na labhanti; aparabhāge panassa navakamme niṭṭhite vā vissatṭhe vā ayonisomanasikārasativossagge āgamma uppajjanti. Evampi asamudācāravasena anuppannā kilesā uppajjanti nāma.

Ekacco pana brahmalokā āgato suddhasatto hoti. Tassa anāsevanāya kilesā okāsam na labhanti; aparabhāge panassa laddhāsevanassa ayonisomanasikārasativossagge āgamma uppajjanti. Evampi asamudācāravasena anuppannā kilesā uppajjanti nāma. Evaṃ tāva asamudācāravasena anuppannatā veditabbā.

Katham ananubhūtārammaṇavasena? Idhekacco ananubhūtapubbaṃ manāpiyādibhedam ārammaṇam labhati. Tassa tattha ayonisomanasikārasativossagge āgamma rāgādayo kilesā uppajjanti. Evaṃ ananubhūtārammaṇavasena anuppannā uppajjanti nāma. Lokuttaramaggakkhaṇe pana ekameva vīriyam.

Ye ca evam anuppannā uppajjeyyū, te yathā neva uppajjanti, evam nesam anuppādakiccaṃ uppannānaṃ pahānakiccaṃ sādheti. Tasmā uppannānaṃ pāpakānanti ettha pana catubbidham uppannam - vattamānuppannam, bhutvā vigatuppannam, okāsakatuppannam, bhūmiladdhuppannanti. Tattha ye kilesā vijjamānā uppādādisamaṅgino - idam vattamānuppannam nāma. Kamme pana javite ārammaṇarasam anubhavitvā niruddhavipāko bhutvā vigatam nāma. Kammaṃ uppajjitvā niruddham bhutvā vigatam nāma. Tadubhayampi bhutvā vigatuppannanti saṅkham gacchati. Kusalākusalakammaṃ aññassa kammaṃ vipākaṃ paṭibāhitvā attano vipākassa okāsam karoti. Evaṃ kate okāse vipāko uppajjamāno okāsakaraṇato paṭṭhāya uppannoti vuccati. Idam okāsakatuppannam nāma.

Pañcakkhandhā pana vipassanāya bhūmi nāma. Te atītādibhedā honti. Tesu anusayitakilesā pana atītā vā anāgatā vā paccuppannā vāti na vattabbā. Atītakkhandesu anusayitāpi hi appahīnāva honti. Anāgatakkhandhesu, paccuppannakkhandhesu anusayitāpi appahīnāva honti. Idam bhūmiladdhuppannam nāma. Tenāhu porāṇā - “tāsu tāsu bhūmīsu asamugghātītā kilesā bhūmiladdhuppannāti saṅkham gacchantī”ti.

Aparampi catubbidham uppannam - samudācāruppannam, ārammaṇādhigahituppannam, avikkhambhituppannam, asamugghātītuppannanti. Tattha sampati vattamānaṃyeva ‘samudācāruppannam’ nāma. Sakiṃ cakkhūni ummīletvā ārammaṇe nimitte gahite anussaritānussaritakkhaṇe kilesā nupparjissantīti na vattabbā. Kasmā? Ārammaṇassa adhigahitattā. Yathā kiṃ? Yathā khīrarukkhasa kuṭṭhāriyā āhatāhataṭṭhāne khīram na nikkhamissatīti na vattabbam, evam. Idam ‘ārammaṇādhigahituppannam’ nāma. Samāpattiyā avikkhambhitakilesā pana imasmiṃ nāma ṭhāne nupparjissantīti na vattabbā. Kasmā? Avikkhambhitattā. Yathā kiṃ? Yathā sace khīrarukkham kuṭṭhāriyā āhaneyyū, ‘imasmiṃ nāma ṭhāne khīram na nikkhameyyā’ti na vattabbam, evam. Idam ‘avikkhambhituppannam’ nāma. Maggena asamugghātītakilesā pana bhavagge nibbattassāpi nupparjissantīti purimanayeneva vitthāretabbam. Idam ‘asamugghātītuppannam’ nāma.

Imesu uppannesu vattamānuppannam, bhutvāvigatuppannam, okāsakatuppannam, samudācāruppannanti catubbidham uppannam na maggavajjham; bhūmiladdhuppannam, ārammaṇādhigahituppannam, avikkhambhituppannam,

asamugghātittuppannanti catubbidham maggavajjham. Maggo hi uppajjamāno ete kilese pajahati. So ye kilese pajahati, te atītā vā anāgatā vā paccuppannā vāti na vattabbā. Vuttampi cetam -

“Hañci atīte kilese pajahati, tena hi khīṇaṃ khepeti, niruddham nirodheti, vigataṃ vigameti, atthaṅgataṃ attham gameti, atītaṃ yaṃ natthi taṃ pajahati. Hañci anāgate kilese pajahati, tena hi ajātaṃ pajahati, anibbattaṃ anuppannaṃ apātubhūtaṃ pajahati, anāgataṃ yaṃ natthi taṃ pajahati. Hañci paccuppanne kilese pajahati, tena hi ratto rāgaṃ pajahati, duṭṭho dosaṃ, mūlho moham, vinibaddho mānaṃ, parāmaṭṭho diṭṭhiṃ, vikkhepagato uddhaccaṃ, aniṭṭhaṅgato vicikiccham, thāmagato anusayaṃ pajahati; kaṇhasukkadhammā yuganaddhā samameva vattanti; saṃkilesikā maggabhāvanā hoti...pe... tena hi natthi maggabhāvanā, natthi phalasacchikiriyā, natthi kilesappahānaṃ, natthi dhammābhisamayo’ti. ‘Atthi maggabhāvanā...pe... atthi dhammābhisamayo’ti. Yathā katham viya? Seyyathāpi taruṇo rukkho...pe... apātubhūtāneva na pātubhavanti’”ti.

Iti pāliyaṃ ajātaphalarukkho āgato; jātaphalarukkheṇa pana dīpetabbaṃ. Yathā hi saphalo taruṇaambarukkho. Tassa phalāni manussā paribhuñjeyyūṃ, sesāni pātetvā pacchiyo pūreyyūṃ. Athaṅṇo puriso taṃ pharasunā chindeyya. Tenassa neva atītāni phalāni nāsītāni honti, na anāgatapaccuppannāni ca nāsītāni; atītāni hi manussehi paribhuttāni, anāgatāni anibbattāni na sakkā nāsetuṃ. Yasmiṃ pana samaye so chinno tadā phalāniyeva natthīti paccuppannāni anāsītāni. Sace pana rukkho acchinno assa, athassa pathavīrasaṅca āporasaṅca āgamma yāni phalāni nibbatteyyūṃ, tāni nāsītāni honti. Tāni hi ajātāneva na jāyanti, anibbattāneva na nibbattanti, apātubhūtāneva na pātubhavanti. Evameva maggo nāpi atītādibhede kilese pajahati, nāpi na pajahati. Yesaṅhi kilesānaṃ maggena khandhesu apariṇṇātesu uppatti siyā, maggena uppajjivā khandhānaṃ pariṇṇātattā te kilesā ajātāva na jāyanti, anibbattāva na nibbattanti, apātubhūtāva na pātubhavanti. Taruṇaputtāya itthiyā puna avijāyanatthaṃ byādhitānaṃ rogavūpasamatthaṃ pītabhesajjeḥi cāpi ayamatto vibhāvetabbo. Evaṃ maggo ye kilese pajahati, te atītā vā anāgatā vā paccuppannā vāti na vattabbā. Na ca maggo kilese na pajahati. Ye pana maggo kilese pajahati, te sandhāya ‘uppannānaṃ pāpakāna’ntiādi vuttaṃ.

Na kevalaṅca maggo kileseyeva pajahati, kilesānaṃ pana appahīnattā ye uppajjeyyūṃ upādinnaḥkhandhā, tepi pajahatiyeva. Vuttampi cetam
“sotāpattimaggaṅṇaṇa abhisāṅkhāraṇiṇṇaṇassa nirodhena satta bhava ṭhapetvā anamatagge saṃsāre ye uppajjeyyūṃ nāmaṅca rūpaṅca etthete nirujjhanti’”ti vitthāro. Iti maggo upādinnaṇa anupādinnaṇa ca vuṭṭhāti. Bhavavasena pana sotāpattimaggo apāyabhavato vuṭṭhāti. Sakadāgāmi maggo sugatibhavekadesato; anāgāmi maggo sugatikā mabhavato; vuṭṭhāti arahatta maggo rūpārūpabhavato vuṭṭhāti, sabbabhavehi vuṭṭhātiyevātipi vadanti.

Atha maggakkhaṇe katham anuppannānaṃ uppādāya bhāvanā hoti? Katham vā uppannānaṃ ṭhitiyāti? Maggappavattiyā eva. Maggo hi pavattamāno pubbe anuppannapubbattā anuppanno nāma vuccati. Anāgatapubbaṅhi ṭhānaṃ gantvā ananubhūtapubbaṃ vā ārammaṇaṃ anubhavivā vattāro bhavanti - ‘anāgataṭṭhānaṃ āgataṃ, ananubhūtaṃ ārammaṇaṃ anubhavāmā’ti. Yā cassa pavatti, ayameva ṭhiti nāmāti ṭhitiyā bhāvetīti vattum vaṭṭati. Evametassa bhikkhuno idaṃ lokuttaramaggakkhaṇe vīriyaṃ “anuppannānaṃ pāpakānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ anuppādāyā”tiādīni cattāri nāmāni labhati. Ayaṃ

lokuttaramaggakkhaṇe sammappadhānakathā. Evamettha lokiya lokuttaramissakā sammappadhānā niddiṭṭhāti.

Suttantabhājanīyavaṇṇanā.

2. Abhidhammabhājanīyavaṇṇanā

408. Abhidhammabhājanīye sabbānipi sammappadhānāni dhammasaṅgaṇiyaṃ vibhattassa desanāyassa mukhamattameva dassentena niddiṭṭhāni. Tattha nayabhedo veditabbo. Kathaṃ? Paṭhamasammappadhāne tāva sotāpattimagge jhānābhinivese suddhikapaṭipadā, suddhikasūñṇatā, suñṇatapaṭipadā, suddhikaappaṇihitā, appaṇihitapaṭipadāti imesu pañcasu ṭhānesu dvinnāṃ dvinnāṃ catukkapañcakanayānaṃ vasena dasa nayā honti. Evaṃ sesesupīti vīsatiyā abhinivesesu dve nayasatāni. Tāni catūhi adhipatīhi catugguṇitāni aṭṭha. Iti suddhikāni dve sādhipatīni aṭṭhāti sabbampi nayasahassaṃ hoti. Tathādutiyasammappadhānādīsu suddhikasammappadhāne cāti sotāpattimagge pañcanayasahassāni. Yathā ca sotāpattimagge, evaṃ sesamaggesupīti kusalavaseneva vīsati nayasahassāni. Vipāke pana sammappadhānehi kattabbakiccaṃ natthīti vipākavāro na gahitoti. Sammappadhānāni panettha nibbattitalokuttarāneva kathitānīti veditabbāni.

Abhidhammabhājanīyavaṇṇanā.

3. Pañhāpucchakavaṇṇanā

427. Pañhāpucchake pālīanusāreneva sammappadhānānaṃ kusalādibhāvo veditabbo. Ārammaṇattikesu pana sabbānipi etāni appamāṇaṃ nibbānaṃ ārabha pavattito appamāṇārammaṇāneva, na maggārammaṇāni; sahaajāta hetuvasena pana maggahetukāni; vīmaṃsaṃ jeṭṭhakaṃ katvā maggabhāvanākāle maggādhipatīni; chandacittajeṭṭhikāya maggabhāvanāya na vattabbāni maggādhipatīnīti; vīriyajeṭṭhikāya pana aññassa vīriyassa abhāvā na vattabbāni maggādhipatīnīti vā na maggādhipatīnīti vā; atītādīsu ekārammaṇabhāvenapi na vattabbāni; nibbānassa pana bahiddhā dhammattā bahiddhārammaṇāni nāma hontīti. Evametasmaṃ pañhāpucchake nibbattitalokuttarāneva sammappadhānāni kathitāni. Sammāsambuddhena hi suttantabhājanīyasmiṃyeva lokiya lokuttaramissakā sammappadhānā kathitā; abhidhammabhājanīyapañhāpucchakesu pana lokuttarāyevāti. Evamayaṃ sammappadhānavibhaṅgopi teparivaṭṭaṃ nīharitvāva bhājetvā dassitoti.

Sammohavinodanīyā vibhaṅgaṭṭhakathāya

Sammappadhānavibhaṅgavaṇṇanā niṭṭhitā.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Σχόλια. 3. Ο Κανόνας της ανώτερης διδασκαλίας - Σχόλια. 2. Σχόλια για το βιβλίο της ανάλυσης. 8. Ανάλυση των ορθών επίμονων προσπαθειών έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org